

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

4-11-2018

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ, 323 Α-Ε, 324 Α-Σ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α'

ὅτι δὲ αὐτὴν οὐ φύσει ἡγοῦνται εἶναι οὐδ' ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, ἀλλὰ διδακτὸν τε καὶ ἐξ ἐπιμελείας παραγίγνεσθαι ᾧ ἂν παραγίγνηται, τοῦτό σοι μετὰ τοῦτο πειράσομαι ἀποδείξαι. Ὅσα γὰρ ἡγοῦνται ἀλλήλους κακὰ ἔχειν ἄνθρωποι φύσει ἢ τύχῃ, οὐδεὶς θυμοῦται οὐδὲ νοθετεῖ οὐδὲ διδάσκει οὐδὲ κολάζει τοὺς ταῦτα ἔχοντας, ἵνα μὴ τοιοῦτοι ᾦσιν, ἀλλ' ἐλεοῦσιν· οἷον τοὺς αἰσχροὺς ἢ σμικροὺς ἢ ἀσθενεῖς τίς οὕτως ἀνόητος ὥστε τι τούτων ἐπιχειρεῖν ποιεῖν; Ταῦτα μὲν γὰρ οἶμαι ἴσασιν ὅτι φύσει τε καὶ τύχῃ τοῖς ἀνθρώποις γίγνεται, τὰ καλὰ καὶ τὰναντία τούτοις· ὅσα δὲ ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς οἴονται γίγνεσθαι ἀγαθὰ ἀνθρώποις, ἐάν τις ταῦτα μὴ ἔχη, ἀλλὰ τὰναντία τούτων κακὰ, ἐπὶ τούτοις που οἱ τε θυμοὶ γίνονται καὶ αἱ κολάσεις καὶ αἱ νοθετήσεις. Ὡν ἐστὶν ἓν καὶ ἡ ἀδικία καὶ ἡ ἀσέβεια καὶ συλλήβδην πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β'

Ἐνθα δὴ πᾶς παντὶ θυμοῦται καὶ νοθετεῖ, δῆλον ὅτι ὡς ἐξ ἐπιμελείας καὶ μαθήσεως κτητῆς οὔσης. Εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν, ᾧ Σώκρατες, τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύναται, αὐτὸ σε διδάξει ὅτι οἱ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρασκευαστὸν εἶναι ἀρετῆν. Οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων καὶ τούτου ἕνεκα, ὅτι ἠδίκησεν, ὅστις μὴ ὥσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖται· ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζειν οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἕνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται – οὐ γὰρ ἂν τό γε πρᾶχθὲν ἀγένητον θείῃ – ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὐθις ἀδικήσῃ μῆτε αὐτὸς οὗτος μῆτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα. Καὶ τοιαύτην διάνοιαν ἔχων διανοεῖται παιδευτὴν εἶναι ἀρετῆν· ἀποτροπῆς γοῦν ἕνεκα κολάζει. Ταύτην οὖν τὴν δόξαν πάντες ἔχουσιν ὅσοιπερ τιμωροῦνται καὶ ἰδία καὶ δημοσία. Τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται οἱ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὐς ἂν οἴωνται ἀδικεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναῖοι οἱ σοὶ πολῖται· ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ Ἀθηναῖοί εἰσι τῶν ἡγουμένων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετῆν. Ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἱ σοὶ πολῖται καὶ χαλκῆως καὶ σκυτοτόμου συμβουλευόντος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετῆν, ἀποδέδεικται σοι, ᾧ Σώκρατες, ἱκανῶς, ὡς γέ μοι φαίνεται.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- 1) α. Με βάση το νόημα των κειμένων που σας δίνονται να γράψετε δίπλα σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη:
 - i. Στο πρώτο κείμενο ο Πρωταγόρας προσπαθεί να αποδείξει την καθολικότητα της πολιτικής ἀρετῆς.
 - ii. Η φύση θεωρείται υπεύθυνη για την ἔλλειψη πολιτικῆς ἀρετῆς σε πολλοὺς ἀνθρώπους.

- iii. Η μίμηση είναι ένας από τους τρόπους διδασκαλίας της πολιτικής αρετής.
iv. Σύμφωνα με τον Πρωταγόρα η τιμωρία πρέπει να έχει ως στόχο την εκδίκηση του αδικηθέντος αλλά και τον σωφρονισμό του παραβάτη.
v. Στο δεύτερο κείμενο ο Πρωταγόρας θεωρεί ότι οι Αθηναίοι πιστεύουν στην παιδευτική αξία της ποινής.

(Μονάδες 5)

β. Λαμβάνοντας υπόψη σας το περιεχόμενο των παραπάνω κειμένων να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων που σας δίνονται:

i. Για όσα ελαττώματα κάποιοι άνθρωποι έχουν από τη φύση ή από οι υπόλοιποι τους

ii. Η δικαιοσύνη και η αποτελούν κύρια χαρακτηριστικά της πολιτικής αρετής.

iii. Όσοι τιμωρούν με βάση έχουν ως στόχο τον σωφρονισμό του παραβάτη και

(Μονάδες 5)

2) «φύσις», «ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς», «μετά λόγου»: να σχολιάσετε τις παραπάνω λέξεις - φράσεις.

(Μονάδες 10)

3) Πώς ο Πρωταγόρας στο δεύτερο κείμενο μέσα από την ανάλυση της θέσης του για την επιβολή των τιμωριών φτάνει να αποδείξει ότι η πολιτική αρετή διδάσκεται;

(Μονάδες 10)

4) Στο παρακάτω απόσπασμα της τραγωδίας «Αντιγόνη» ο μάντης Τειρεσίας προβλέπει την τιμωρία του βασιλιά Κρέοντα λόγω των αδικημάτων που έχει διαπράξει. Να συγκρίνετε την άποψη που αντιπροσωπεύει ο Τειρεσίας για την έννοια της τιμωρίας με αυτή του Πρωταγόρα στο δεύτερο κείμενο.

ΚΕΙΜΕΝΟ

(Σοφοκλέους Αντιγόνη, στίχοι 1064-1090)

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Μάθε λοιπόν κι εσύ πως δε θα δης
πολλούς του ήλιου γοργόδρομους ακόμα,
δίχως μ' έναν απ' τα δικά σου σπλάχνα
κι εσύ νεκρό νεκρούς ν' αντιπλερώσης·
γιατ' έχεις έναν απ' τους επάνω ρίζη
στον Κάτω κόσμο κι άνομα έχεις κλείση
μια ζωντανή ψυχή μέσα σε τάφο·
κι έναν πάλι νεκρό μακρυά απ' τους Κάτω

θεούς κρατάς, χωρίς ταφή και δίχως τις νόμιμες τιμές, ενώ δεν έχεις δικαίωμα, μήτε εσύ μήτε και οι επάνω θεοί, μα με τη βία τους αναγκάζεις. Για όλ' αυτά κι οι εκδικήτρες στερνοφθόρες του Άδη και των θεών οι Ερινύες σόχουν στήση καρτέρι, για να πέσης κι ο ίδιος μες στις συμφορές τις ίδιες· και κοίτα αν πλερωμένος με χρυσάφι σου τα λέω αυτά· γιατί δε θα περάση πολύς καιρός που αντρίκεια και γυναίκεια στα σπίτια σου θ' ανάψουν μοιρολόγια. Εχτρές σου όλες ταράζονται κι οι χώρες που στων νεκρών τους τα ξεσκλίδια έδωσαν τις επιτάφιας τις τιμές οι σκύλοι, ή αγρίμια, ή κάποιιο γοργοπτερούγο όρνιο, φέρνοντας μιαν ανόσια οσμή στην πόλη, που είχε την πατρική τους την εστία. Τέτοια, αφού μ' ερεθίζεις, σαν τοξότης σου 'ριξα στο θυμό μου κι εγώ βέλη· αλλάθευτα, ίσα στην καρδιά, που εσύ δε θα γλυτώσης το ζεμάτισμά τους. Μα έλα, παιδί, κι οδήγα με στο σπίτι για ν' αφήσωμε αυτόν να ξεθυμάνη πάνω σ' άλλους νεώτερους και μάθη να 'χη γλώσσα ησυχώτερη και γνώση του μυαλού του καλύτερη από τώρα.

(Μονάδες 10)

5) α. Να γράψετε δίπλα σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη:

1. Ο Σωκράτης καταδικάστηκε για θρησκευτικούς λόγους με πρόσχημα πολιτικούς.
2. Το λογοτεχνικό ταλέντο του Πλάτωνα είναι φανερό μέσα από τα έργα του.
3. Ένα από τα θέματα συζήτησης του διαλόγου «Πρωταγόρας» είναι η φύση της αρετής.
4. Ο Πρόδικος παρουσιάζεται από τον Σωκράτη μεγάλοστομος και ρητορικός.
5. Οι μέθοδοι του Πρωταγόρα είναι ο μύθος, η διαλεκτική και ο σχολιασμός ποιητικών κειμένων.

(Μονάδες 5)

β. Να επιλέξετε για καθεμιά από τις προτάσεις της στήλης Α, την ορθή επιλογή από τη στήλη Β:

1. Ο Πλάτωνας ίδρυσε την Ακαδημία	το 529 π.Χ.
	μετά από την επιστροφή του από το πρώτο του ταξίδι στη Σικελία.
	το 361 π.Χ., μετά από το τελευταίο του ταξίδι στη Σικελία.
2. Στο τέλος του έργου ο Σωκράτης και ο Πρωταγόρας	συμφωνούν ότι η πολιτική αρετή διδάσκεται.
	δεν βγάζουν κανένα συμπέρασμα.
	δίνουν τον ορισμό της φύσεως της αρετής.
3. Η μέθοδος του μύθου σύμφωνα με τον Πλάτωνα	μπορεί να οδηγήσει στην αναζήτηση της αλήθειας.
	μπορεί να συμπληρώσει μια αυστηρή φιλοσοφική απόδειξη.
	είναι μέθοδος πειθούς και όχι κατάκτησης της αλήθειας.
4. Μαθητής του Πλάτωνα δεν ήταν	ο Σπεύσιππος.
	ο Ευκλείδης.
	ο Ξενοκράτης.
5. Η άποψη του Σωκράτη ότι το γεγονός ότι αδικήθηκε από τους συμπολίτες του δεν αποτελεί δικαιολογία για να διαπράξει αδικία εναντίον των νόμων της πόλης του καταγράφεται στο έργο	Απολογία.
	Κρίτων.
	Νόμοι

(Μονάδες 5)

6) Ράθυμος, καθηγητής, έλευση, εξωγενής, ειδύλλιο, ντροπιαστικός, δοχείο, συντομογραφία, υπόδειγμα, έμφαση: με ποιες λέξεις του **δεύτερου κειμένου** συγγενεύουν ετυμολογικά οι παραπάνω λέξεις;

(Μονάδες 10)

Φροντιστήρια
ΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΝΤΡΟ	Αγίας Σοφίας 39	2310.244.444
ΝΤΕΠΩ	Β. Όλγας 168	2310.428.400
ΕΥΟΣΜΟΣ	Μ.Αλεξάνδρου 45	2310.770.360

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!

**ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ
ΠΑΠΠΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ**

ΣΥΣΤΗΜΑ

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

4 – 11 – 2018

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ισοκράτης, Πλαταϊκός 296, 1-3

Βρισκόμαστε στα 374/3 π.Χ., εποχή ακμής της Θήβας. Αν και σύμμαχοι με τους Αθηναίους, οι Θηβαίοι θέλησαν να προλάβουν τη συμμαχία των Πλαταιών με την Αθήνα. Έτσι, επιτέθηκαν εναντίον της γειτονικής τους πόλης, την κατέστρεψαν και ανάγκασαν τους κατοίκους της να την εγκαταλείψουν. Ομιλητής είναι ένας ανώνυμος κάτοικος των Πλαταιών, που ζητά τη βοήθεια των Αθηναίων προς την πατρίδα του.

Ειδότες ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοῖς ἀδικουμένοις προθύμως βοηθεῖν εἰθισμένους καὶ τοῖς εὐεργέταις μεγίστην χάριν ἀποδιδόντας, ἤκομεν ἰκετεύσοντες μὴ περιδεῖν ἡμᾶς εἰρήνης οὐσης ἀναστάτους ὑπὸ Θηβαίων γεγεννημένους. πολλῶν δ' ἤδη πρὸς ὑμᾶς καταφυγόντων καὶ διαπραξαμένων ἅπανθ' ὅσων ἐδεήθησαν, ἡγούμεθα μάλισθ' ὑμῖν προσήκειν περὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως ποιήσασθαι πρόνοιαν· οὔτε γὰρ ἂν ἀδικώτερον οὐδένας ἡμῶν εὔροιτε τηλικαύταις συμφοραῖς περιπεπτωκότας, οὔτ' ἐκ πλείονος χρόνου πρὸς τὴν ὑμετέραν πόλιν οἰκειότερον διακειμένους. ἔτι δὲ τοιούτων δεησόμενοι πάρεσμεν ἐν οἷς κίνδυνος μὲν οὐδεὶς ἔνεστιν, ἅπαντες δ' ἄνθρωποι νομιοῦσιν ὑμᾶς πειθομένους ὀσιωτάτους καὶ δικαιοτάτους εἶναι τῶν Ἑλλήνων.

Λεξιλόγιο

περιοράω-ῶ = ἀνέχομαι, υπομένω

πάρειμι = ἔχω ἐρθεῖ, ἔχω φτάσει

ἐνειμι = ἐνυπάρχω

Γ1. α. Να γράψετε στο τετράδιο σας τη μετάφραση του αποσπάσματος «Ειδότες ὑμᾶς... ποιήσασθαι πρόνοιαν».

Μονάδες 10

Γ1. β. Με ποια επιχειρήματα προσπαθεί ο ομιλητής να πείσει τους Αθηναίους να βοηθήσουν την πατρίδα του;

Μονάδες 10

Γ2. α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

εὐεργέταις: γενική πτώση ενικού αριθμού

πολλῶν : αιτιατική πτώση ενικού αριθμού

ὕμᾱς: δοτική πτώση πληθυντικού αριθμού στο γ' πρόσωπο

μάλισθ' : το επίρρημα στο θετικό βαθμό

περιπεπτωκότας: δοτική πτώση πληθυντικού αριθμού

Ειδότες: β' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα

ἀποδιδόντας: β' ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β' στη μέση φωνή

περιιδεῖν: απαρέμφατο μέλλοντα ενεργητικής φωνής

καταφυγόντων: α' πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής αορίστου β'

ἡγούμεθα: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού στην ίδια φωνή

Μονάδες 10

Γ3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω τύπους: **ἵκετεύσοντες, γεγενημένους, ὑμῖν, περὶ τῆς πόλεως.**

Μονάδες 4

Γ3.β. «**τοῖς ἀδικουμένοις**»: Να αναγνωρίσετε το είδος της μετοχής (μονάδα 1) και να την αναλύσετε σε αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση (μονάδα 1).

Μονάδες 2

Γ3.γ. «**ἅπαντες δ' ἄνθρωποι νομιούσιν ὑμᾶς πειθομένους ὀσιωτάτους καὶ δικαιωτάτους εἶναι τῶν Ἑλλήνων**»: Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους υπογραμμισμένους όρους.

Μονάδες 4

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ